

Handläggare
JHDatum
2025-02-14Diarienummer
KN2024/02249Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar från Hyresgästföreningen

Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi

Hyresgästföreningen vill ta tillfället i akt att komma med synpunkter på Klimat- och näringslivsdepartementets promemoria gällande reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och för mer cirkulär ekonomi KN2024/02249.

Vi välkomnar initiativ som syftar till att förbättra materialåtervinningen och stärka den cirkulära ekonomin. Samtidigt ser vi att förslaget kan få negativa konsekvenser för hushållen, både ekonomiskt och praktiskt. För att säkerställa en rättvis och tillgänglig avfallshantering behövs förenklingar för hushållen, tydligare riktlinjer kring kostnadsfördelning och anpassningar för flerbostadshus. De förslag som anges i promemorian riskerar att mötas av motstånd och kan därmed leda till motsatt effekt jämfört med den önskade.

Avfallshanteringen måste fungera smidigt, vara lättillgänglig och enkel att förstå för alla hushåll, oavsett boendeform. Nya krav får därför inte leda till ökat krångel eller högre boendekostnader. I konsekvensanalysen pekas dock flertalet åtgärder ut som kostnadshöjande utan någon analys av de enskilda åtgärdernas kostnader eller den sammantagna bilden av flera kostnadsökningar för hushållen. Detta är en stor brist i utredningen och bör åtgärdas innan man går vidare med förslagen.

För att få till en god efterlevnad behöver insamlingssystem för sortering och återanvändning vara enkla och anpassas för flerbostadshus, där utrymmet för avfallshantering ofta är begränsat, både i och utanför bostäderna. Dessutom behöver avfallshanteringen vara tillgänglig för hushåll utan bil och för personer med begränsad rörelsefrihet. Vi ser tyvärr inte att förslaget tillvaratar dessa grundläggande ingångar på ett tillfredställande sätt. Allt för stort fokus ligger på nya krav framför att göra förenklingar i systemet och öka hushållens kunskap samt vilja att sortera.

Att utveckla den fastighetsnära insamlingen för att säkerställa en smidig hantering kommer med vissa utmaningar där mekanisk utsortering i efterhand kan vara en mer effektiv lösning än att öka antalet fraktioner i hushållens avfallshantering. För att uppnå hög efterlevnad är det också avgörande att informationen kring sorteringskraven är tydlig och lättillgänglig. Hyresgästföreningen förordar utöver detta ett förenklat system som utformas efter materialströmmar istället för en anpassning efter olika producentansvar, med förbehållet att det är viktigt att producenterna

fortsatt är med och tar ekonomiskt ansvar för det avfall de är med och bidrar till. Vi bedömer att ett förändrat system med fokus på förenklingar för hushållen skulle vara både välkommet hos hushållen, minska behovet av informationsinsatser, öka utsorteringsgraden och därmed också möjliggöra ökad materialåtervinning. Tyvärr berör förslaget inte denna typ av lösning utan snarare tillförs fler fraktioner, vilket kan få motsatt effekt än den önskade.

En förändring i kommunernas ansvar kan medföra ökade avgifter och i förlängningen högre boendekostnader. Samtidigt visar Nils Holgersson-gruppens årliga undersökning att avfallskostnaderna, utöver att stiga, skiljer sig mycket mellan olika kommuner i landet. Det bör därför finnas tydliga regler för hur avgifterna beräknas och där materialåtervinning leder till besparingar bör dessa även komma hushållen till godo. Ett ökat samarbete mellan kommuner skulle i vissa fall kunna innebära mer storskaliga lösningar och samordningsvinster, och därmed bidra till lägre kostnader och möjlighet till förbättrad service. Att införa incitament som styr mot detta vore därför välkommet framför att, som i liggande förslag, öka antalet aktörer som hanterar avfall.

Återbruk och delningsekonomi inom flerbostadshus bör uppmuntras och ges stöd, dock är det utrymmeskrävande och ofta svårt att hitta bra lösningar inom enskilda fastigheter. Eventuellt skulle tillskapandet av platser för återbruk och delning på områdes-, stadsdels- eller kommundelnivå kunna vara ett effektivt sätt att tillgängliggöra återbruk och delning för fler. Fastighetsägare bör också motiveras att samarbeta med hyresgäster för att förbättra avfallshantering genom information och incitament snarare än genom ökade krav.

Hyresgästföreningen stödjer åtgärder som stärker materialåtervinningen och den cirkulära ekonomin, men det är avgörande att avfallshantering förblir rättvis, tillgänglig och kostnadseffektiv för hyresgäster. Vi ser med stor oro på föreslagna åtgärder och efterlyser därför en mer utförlig analys av hur förändringarna påverkar beteenden, boendekostnader och boendemiljö.

Hyresgästföreningen

Marie Linder, förbundsordförande

Joachim Höggren, utredare